

Asia: VM053:00/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (vn/9394/2024).

Kiitämme mahdollisuudesta jättää lausunto uudesta rahanpesulaista. Suomen Vakuutusmeklariliitto ry edustaa Suomessa toimivia vakuutusmeklareita, jotka ovat tässä esitysluonnoksessa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia. Kohteliaimmin kiinnitämme huomiota kahteen seikkaan, joiden suhteen ehdotamme muutoksia luonnoksessa esitettyyn:

Lain soveltamisalan toimintasidonnaisuus

Valtaosa Suomessa toimivista vakuutusmeklareista voivat välittää sekä henki- että vahinkovakuutuksia. Esitysluonnoksen ja rahanpesuasetuksen ilmeisenä tarkoituksena on, että rahanpesuntorjuntaa koskevat velvoitteet soveltuvat ilmoitusvelvollisiin ainoastaan silloin kun ilmoitusvelvollinen toteuttaa rahanpesuasetuksessa todettua toimenpidettä kuten esimerkiksi henkivakuutukseen liittyviä palveluita. Samalla vakuutusmeklariyrityksellä voi olla samanaikaisesti sekä vahinkovakuutuksiin että henkivakuutuksiin liittyviä toimeksiantoja. Rahanpesuasetuksen tarkoituksen toteutumisen varmistamiseksi ja selkeän lainsäädännön toteuttamiseksi, olisi uusi rahanpesulaki kirjoitettava siten, että on selvää, että lain vaatimukset soveltuvat ainoastaan siltä osin kuin ilmoitusvelvollinen toimii rahanpesuntorjuntaa edellyttävissä tehtävissä. Nykyistä luonnosesitystä on mahdollista tulkita siten, että kaikkeen ilmoitusvelvollisen toimintaan on sovellettava rahanpesulain vaatimuksia, mikäli ilmoitusvelvollisen toiminnassa on yksikin rahanpesunlain vaatimukset laukaiseva elementti.

Edellä mainituin perustein esitämme ehdotetun uuden rahanpesulain 2 §:n täsmentämistä siten, että vakuutusedustajat katsotaan lain tarkoittamiksi finanssilaitoksiksi ainoastaan siltä osin kuin nämä tarjoavat asiakkailleen henkivakuutuksia.

Vakuutusmeklarin ja vakuutusedustajan merkityksestä

Rahanpesuasetuksen perustelujen mukaan ilmoitusvelvollisena ei tule pitää sellaisia vakuutusedustajia, jotka eivät peri vakuutusmaksuja tai korvauksia, sillä tällaiset vakuutusedustajat eivät voi havaita tai ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista. Perusteluissa viitataan lisäksi vakuutusedustajien rajalliseen rooliin rahanpesuntorjunnassa ja todetaan, että jos toinen vakuutusyrittäjä ottaa täysimääräisen vastuun rahanpesuntorjuntaa koskevien vaatimusten soveltamisesta, ei vakuutusedustajia tulisi pitää lain tarkoittamina ilmoitusvelvollisina. (Rahanpesuasetuksen perusteluiden kohta 9).

Vakuutusedustajien osalta esitysluonnokseen sisältyvässä uudessa rahanpesulaissa on toistettu rahanpesuasetuksessa todettu soveltamisala eli että laki soveltuisi henkivakuutustoimintaa harjoittavaan vakuutusedustajaan, lukuun ottamatta vakuutusedustajaa, joka ei kerää vakuutusmaksuja tai korvauksia ja joka toimii yhden tai useamman vakuutusyrittäjän edustajan vastuulla niitä koskevien tuotteiden osalta.

Vakuutusedustajien tehtävistä ja velvoitteista säädetään laissa vakuutusten tarjoamisesta. Tämä laki perustuu direktiiviin vakuutusten tarjoamisesta. Tässä direktiivissä säädetään ainoastaan yleisesti vakuutusedustajia koskevista velvoitteista. Suomessa käytössä oleva jako vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin on kansallinen. Vakuutusmeklari toimii vakuutuksenostajan edustajana ja neuvonantajana ja asiamies toimii vakuutusyhtiön edustajan. Tätä jakoa ei ole huomioitu rahanpesuasetuksessa. Näin ollen myös uuden rahanpesulain soveltumista vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin on arvioitava kansallisesti.

Vakuutusmeklari ei ole vakuutussopimuksen osapuoli. Vakuutusyhtiön velvollisuus toteuttaa toimet asiakkaan tuntemiseksi ei ole riippuvainen siitä, käyttääkö asiakas vakuutusmeklaria vakuutussopimuksen tekemiseksi vai ei. Vakuutusmeklari on vakuutusyhtiöistä riippumaton eikä siksi toimi lakiehdotuksen tarkoittamalla tavalla vakuutusyrittäjän vastuulla. Kuitenkin huomioiden rahanpesuasetuksen perusteluissa todettu, on selvää, ettei rahanpesuasetuksen tarkoituksena ole pitää suomalaista vakuutusmeklaria ilmoitusvelvollisena tilanteessa, jossa vakuutusmeklari ei kerää henkivakuutuksiin liittyviä vakuutusmaksuja tai korvauksia. Tällaisessa tilanteessa, jossa vakuutusmeklari ei käsittele henkivakuutusta koskevaan toimeksiantoon liittyviä rahavirtoja, vakuutusmeklarin mahdollisuus havaita epäilyttäviä liiketoimia ja raportoida niistä, on käytännössä olematon. Rahanpesuasetuksen perusteluiden mukaisesti, vakuutusmeklaria ei siten tulisi katsoa ilmoitusvelvolliseksi tilanteessa, jossa tämä ei käsittele henkivakuutuksia koskevia vakuutusmaksuja tai korvauksia.

Vakuutusmeklareita koskeva nimenomainen kirjaus uuteen rahanpesulakiin on perusteltu, sillä rahanpesuasetuksessa käytetty yleisilmaisu "vakuutusedustaja" ei riittävästi kata Suomessa kansallisesti säädetyn vakuutusmeklaritoiminnan erityispiirteitä. Lain ilmoitusvelvollisia koskevan määritelmän jättäminen ehdotuksen mukaiseen muotoon luo epävarmuutta lain soveltamisalasta ja mahdollisesti edellyttää vakuutusmeklariyrityksiltä tarpeettomia toimenpiteitä, joiden kustannukset loppukädessä valutetaan asiakkaille.

Edellä mainituin perustein esitämme uuden rahanpesulain 2 §:ään lisättäväksi kohtaa, jonka mukaan vakuutusmeklaria pidetään ilmoitusvelvollisena ainoastaan niiden toimeksiantojen osalta, joissa tämä välittää henkivakuutuksiin liittyviä korvauksia tai vakuutusmaksuja.

Ketola Jasmina
Suomen Vakuutusmeklariliitto ry